

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดลำพูน
THE ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE SCHOOL
LEARNING RESOURCES MANAGEMENT UNDER THE OFFICE OF THE
SPECIAL EDUCATION ADMINISTRATION, LAMPHUN PROVINCE

¹มลวิภา ชนะทิพย์, ²ทัศนี บัญมาภี, ³สังวาร์ วังแจ่ม และ ⁴สุรศักดิ์ สุทธสิริ
¹Monwipa Chanathip, ²Tasnee Boonmaphi, ³Sangwan Wangcham
and ⁴Surasak Suttasiri

¹มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย
¹North-Chiang Mai University, Thailand

¹ala.monwipa@gmail.com, ²sungwan_edq@yahoo.co.th, ³tasnee99@gmail.com,
⁴surasak@northcm.ac.th

Received : February 25, 2024; **Revised :** March 28, 2024; **Accepted :** April 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและแนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 103 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ บทบาทด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ บทบาทด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ บทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และบทบาทด้านการวัด

¹ นักศึกษา, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
² อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
³ อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
⁴ อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

ประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน ตามลำดับ แนวทางการพัฒนา คือ 1) ควรมีการกำหนดนโยบาย การจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีการวางแผน การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และรูปแบบการประเมินผลการบริหารแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย 2) ควรขอคำปรึกษาวิทยากรที่มีความรู้ด้านต่างๆ มาให้ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงการ/งาน ที่สนับสนุนให้วิทยากรภายนอกเข้ามาให้ความรู้ 3) ควรจัดให้มีกล่องรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ ส่งเสริมให้มีการประชุมวางแผน ดำเนินการ ประเมินผลและติดตามการดำเนินงาน และ 4) ควรมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ปัญหาอุปสรรคของการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ด้วยการเปิดโอกาสให้มีการประเมินผลในรูปแบบออนไลน์ และนำผลการประเมินมาจัดทำ PLC ร่วมกัน เพื่อนำมาวางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้น

คำสำคัญ : การบริหาร, บทบาทของผู้บริหาร, แหล่งเรียนรู้, สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Abstract

The purpose of this study was to study the role of school administrators and how to develop the role of school administrators in the management of school learning resources under the Office of the Special Education Administration in Lamphun Province. The sample consisted of 103 school administrators and teachers in the academic year 2023 and 5 qualified persons chosen by the purposive selection in an interview. The research tools included questionnaires and interviews, data analysis with mean, standard deviation, and content analysis.

The results showed that the role of administrators in the management of school learning resources under the Office of the Special Education Administration in Lamphun Province was overall at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in all aspects. The average in descending order was as follows: The role in the implementation of learning resources management, the role in planning, organizing the learning resources management system, the role in supervising, monitoring, and the role in measuring, evaluating, summarizing, and preparing reports respectively.

The development guidelines were : 1) There should be a policy for organizing learning resources within the school. There should be a plan for the appointment of an implementation committee and a variety of models for evaluating learning resource management. 2) There should be a consultation with speakers with various knowledge to provide knowledge to guide the operation and encourage the preparation of projects/tasks that encourage external speakers to

provide knowledge. 3) There should be a user hearing box, meetings to plan, implement, evaluate and monitor the operation. And 4) There should be an analysis and synthesis of problems and obstacles to the use of learning resources within the school by providing opportunities for online evaluation and using the evaluation results to create a PLC together to better plan the development of the operation.

Keywords: administration, administrator roles, learning resources, Office of Special Education Administration

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการ ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดวิสัยทัศน์ว่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยมีสื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นรูปแบบหรือแบบแผนพฤติกรรมที่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาถูกคาดหวังให้เกิดขึ้นตามลักษณะของตำแหน่งเป็นตัวกำหนดหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษาหลายท่าน ซึ่งมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ควรประกอบด้วย 1) บทบาทในการปฏิบัติตน 2) บทบาทในการบริหารจัดการ 3) บทบาทในการบริหารจัดการบุคคล และ 4) บทบาทในการพัฒนาประสิทธิภาพของงาน

แหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ วิทยาการและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาจึงมีหน้าที่ในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนทุกชั้นตอน ซึ่งปัจจัยสำคัญนอกจากครูผู้สอนแล้ว การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และการปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และเป็นผู้กำหนดนโยบายวางแผนเพื่อเสริมสร้างสนับสนุนการจัดหา

จัดสร้าง เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ส่วนครูผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ คือ เป็นผู้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในสถานศึกษา ให้คำปรึกษา แนะนำผู้เรียนในการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) การบริหารแหล่งเรียนรู้จึงเป็นงานหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทในการบริหารและจัดการให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานในสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำ ผู้กำกับ ดูแล มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ (ชูติมาพร เขาวนไว, 2562)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา โดยยึดหลักการศึกษาดูตัวอย่างชีวิตสำหรับประชาชน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 24 ว่าให้ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้ ทั้งนี้ ครูผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่างๆ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน มุ่งมั่นที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพราะแหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้จะเป็นสื่อในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ใฝ่เรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาตามยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยสถานศึกษาได้มีโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนติดต่อกันเป็นประจำทุกปีการศึกษา จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จากผลการประเมินสถานศึกษาในปีที่ผ่านมา พบว่ามีข้อเสนอแนะที่เป็นประเด็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารยังมีการวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาไม่ครอบคลุมทั้งระบบ ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ 2) การใช้แหล่งเรียนรู้ของครูและนักเรียนยังไม่มีความต่อเนื่อง ไม่มีรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างชัดเจน 3) ผู้เรียนไม่ได้รับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านกระบวนการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และกิจกรรมส่งเสริมให้มินิสำรวจการอ่านและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ 4) การติดตามประเมินผลยังขาดความต่อเนื่อง (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2565)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมองเห็นความสำคัญของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้และแนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

จังหวัดลำพูน เพื่อได้ข้อมูลไปนำเสนอผู้บริหารระดับต้นสังกัดประกอบการพิจารณาแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์แก่การจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2566 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน ครูผู้สอน จำนวน 130 คน รวมทั้งหมด 138 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2566 โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน ชุตติมาพร เขาวนัไว, 2562) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 103 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Proportional Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนของแต่ละโรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย อาจารย์สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษขึ้นไป ในโรงเรียนต้นแบบการจัดสวนพฤกษศาสตร์ โรงเรียนต้นแบบการจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาจำนวน 2 คน และครูดีเด่นในการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามแนวคิดของ ประเสริฐ แทนพลกรัง (2557) สุรเกียรติ งามเลิศ (2557) ปฐวี มณีวงศ์ (2558) พิชัย เรืองดี (2558) ภูษณิศ งามเมืองแก้ว (2560) รุ่งนภา มาอูต (2561) ชุตติมาพร เขาวนัไว (2562) ภูเกียรติ แดงสีดา (2563) กมลพร ภูมิพลับ (2564) และ จิรภา อินนารี (2564) มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาทด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ (P) 2) บทบาทด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (D) 3) บทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม (C) และ 4) บทบาทด้านการวัด ประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน (A)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) (อ้างอิงใน รุ่งนภา มาอุต, 2560 : 51)

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยนำประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นคำถามสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน

บทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา		ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	บทบาทด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้	4.28	0.67	มาก
2	บทบาทด้านการดำเนินงานบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้	4.36	0.66	มาก
3	บทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม	4.24	0.64	มาก
4	บทบาทด้านการวัด ประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน	4.15	0.72	มาก
รวม		4.25	0.67	มาก

จากตาราง 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ บทบาทด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ บทบาทด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหาร

แหล่งเรียนรู้ บทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือบทบาทด้านการวัด ประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

บทบาทด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงาน/โครงการที่กำหนดในรูปแบบปฏิทินเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนร่วมมีการประเมินสถานการณ์ภายใน ภายนอก SWOT อย่างสม่ำเสมอและนำผลการการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

บทบาทด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำเว็บไซต์ หรือเฟซบุ๊ก เพื่อให้ครู นักเรียนและประชาชนได้อ่านข่าวสารต่างๆของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ ความชำนาญหรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ มาให้ความรู้้อย่างสม่ำเสมอ

บทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่กำหนด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ คณะกรรมการ สสค. ผู้ปกครองและประชาชนที่ได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

บทบาทด้านการวัด ประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

2. ผลการสังเคราะห์แนวทางพัฒนาบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน ได้ผลดังนี้

บทบาทด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ ในประเด็นการประเมินสถานการณ์ภายในภายนอก SWOT และการนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

บทบาทด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ในประเด็นการส่งเสริมให้มีวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ ความชำนาญหรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ มาให้ความรู้ในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารมีการขอคำปรึกษาวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ ความชำนาญ มีความ

เชี่ยวชาญ ทางด้านต่างๆ มาให้ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงการ/งาน ที่สนับสนุนให้วิทยากรภายนอกเข้ามาให้ความรู้ตามบริบทของสถานศึกษาโดยการกระตุ้นและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

บทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ในประเด็นทางการส่งเสริมให้ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครองและประชาชนที่ได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมจัดให้มีกล่องรับฟังความคิดเห็นของบุคคลทั้งภายในและภายนอกที่มีความเกี่ยวข้องและได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการประชุมวางแผน ดำเนินการ ประเมินผลเพื่อหาข้อดี หรือจุดด้อย ของบุคลากรทุกภาคส่วน โดยมีการบันทึกการประชุม เพื่อติดตาม รับฟัง ข้อเสนอแนะและความเคลื่อนไหวของการบริหารและดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา แล้วนำผลมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้สถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บทบาทด้านการวัด ประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน ในประเด็นทางการนำผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไปใช้ คือ ผู้บริหารมีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อด้อยหรือปัญหาอุปสรรคของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และมีการวางแผนจัดข้อด้อยหรือปัญหาอุปสรรคนั้นให้หมดไปหรือให้เหลือประเด็นข้อด้อยน้อยที่สุด

อภิปรายผล

1. การศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ บทบาทด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ บทบาทด้านการวางแผนการจ้ดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ บทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ บทบาทด้านการวัด ประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน

2. การศึกษาแนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน ได้ดังนี้

บทบาทด้านการวางแผนการจ้ดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบายการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการกำหนดคณะกรรมการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและพัฒนากการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาร่วมกัน มีการกำหนดรูปแบบวิธีการประเมินผลการบริหารแหล่งเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์สถานการณ์ SWOT และปรับปรุงแก้ไข มีการจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาจากการประเมินสถานการณ์ภายในภายนอก SWOT เพื่อแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ ซึ่งสอดคล้องกับประเสริฐ แทนพลกรัง (2557) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์

เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการจัดรูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีข้อเสนอแนะที่มากที่สุด คือ โรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรสถานศึกษาและสอดคล้องกับเรณุกา ศรีสวัสดิ์ (2557) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัย พบว่า ด้านการวางแผน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างชัดเจน เป็นระบบ

บทบาทรด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารมีการขอคำปรึกษาวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ ความชำนาญ มีความเชี่ยวชาญ ทางด้านต่างๆ มาให้ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน มีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็น ข้อด้วย ของสถานศึกษา หรือสิ่งที่สถานศึกษามีข้อจำกัดในบุคลากรที่ชำนาญหรือความเชี่ยวชาญที่มาให้ความรู้ในสถานศึกษา มีการจัดทำโครงการ/งาน ที่สนับสนุนให้วิทยากรภายนอกเข้ามาให้ความรู้ตามบริบทของสถานศึกษา โดยการกระตุ้นและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา กำหนดให้ในแต่ละภาคเรียนมีการเชิญวิทยากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้กับผู้เรียน เพื่อป้ันให้ผู้เรียนที่ผ่านการอบรมเป็นแกนนำในการถ่ายทอดความรู้ผ่านการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สร้างความภาคภูมิใจและหวงแหนแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้อยู่คงทน ถาวร สอดคล้องกับปฐวี มณีวงศ์ (2558) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาขาดความสะดวกสบายในการนำนักเรียนออกไปใช้แหล่งเรียนรู้ นอกสถานที่เนื่องจากแหล่งเรียนรู้อยู่ห่างไกลจากโรงเรียน และไม่ได้ติดต่อปราชญ์ท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรขยายความรู้ให้แก่ครูและนักเรียน แนวทางแก้ไขปัญหาคือ ควรดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้แบบบูรณาการกับชุมชน เชิญปราชญ์ท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้กับนักเรียนและนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นมาบรรจุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสอดคล้องกับกมลพร ภูมิพล (2564) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารจัดอบรมสัมมนาจากหน่วยงานต่างๆ และการอบรม On-line ผ่านช่องทางต่างๆ ศึกษาดูงานนอกสถานศึกษาที่หรือศึกษาจากสถานศึกษาต้นแบบด้านการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมถึงการเชิญวิทยากรในชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร

บทบาทรด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม พบว่า ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมจัดให้มีกล่องรับฟังความคิดเห็นของบุคคลทั้งภายในและภายนอกที่มีความเกี่ยวข้องและได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการประชุมวางแผน ดำเนินการ ประเมินผลเพื่อหาข้อดี หรือจุดด้อยของบุคลากรทุกภาคส่วน โดยมีการบันทึกการประชุม เพื่อติดตาม รับฟังข้อเสนอแนะและความเคลื่อนไหวของการบริหารและดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา แล้วนำผลมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้สถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องเล็งเห็นความสำคัญของการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือและสร้างขวัญกำลังใจระหว่างกาปฏิบัติงาน มีการส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรภายนอกได้เห็นและได้เยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้จริง เพื่อการแสดงความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะและการพัฒนาที่คงทน ถาวร สอดคล้องกับกัญเกียรติ แดงสีดา (2563) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการประชุมทบทวน วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข สำนวจความพึงพอใจของผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับจิรภา อินนารี (2564) ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรหาโอกาสพบปะบุคลากรหรือประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ทราบถึงความก้าวหน้าและปัญหาในการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อการแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ สำนวจความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

บทบาทด้านการวัด ประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน พบว่า ผู้บริหารมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อด้อยหรือปัญหาอุปสรรคของการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และมีการวางแผนขจัดข้อด้อยหรือปัญหาอุปสรรคนั้นให้หมดไปหรือให้เหลือประเด็นข้อด้อยน้อยที่สุด กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษานำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาจัดทำ PLC ร่วมกัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้นั้นมาวางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้น ผู้บริหารมีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กำหนดให้มีการจัดทำเล่มรายงานสรุปผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานต่อที่ประชุมสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้มีการประเมินผลในรูปแบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มช่องทางในการรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สอดคล้องกับโชคชัย หริกประโคน (2557) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาควรรายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และนำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปจัดทำรายงาน สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาในโอกาสต่อไป และสอดคล้องกับรุ่งนภา มาอุด (2561) ได้ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ได้มีแนวทางเห็นว่า สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อสรุปผล มีการนำข้อมูลที่ได้นำมารายงานและนำมาพัฒนาเพื่อปรับปรุงการศึกษาให้พัฒนาดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย บทบาทด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ บทบาทด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ บทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และบทบาทด้านการวัด ประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน ด้านที่ควรได้รับการพัฒนาที่สุด คือ บทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ซึ่งเป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการ

มุ่งเน้นพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้โดยกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเพื่อให้เห็นว่าได้ ดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ได้รับผลดีหรือเป็นประโยชน์อย่างไร โดยมีการจัดทำ รายงานผลการประเมิน การนำผลการประเมินนั้นมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาและเผยแพร่ผลการ ดำเนินงานต่อสาธารณะ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนว ทางการเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหาร สถานศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2545) *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- กมลพร ภูมิพลับ. (2564). *แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*.
- กู้เกียรติ แดงสีดา. (2563). *แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*.
- จิรภา อินนารี. (2564). *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- ชุติมาพร เขานวนไว. (2562). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*.
- โชคชัย หริกประโคน. (2557). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*.
- ปฐวี มณีวงศ์. (2558). *การบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด แพร่. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*.
- ประเสริฐ แทนพลกรัง. (2557). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*.

- พิชัย เรืองดี. (2558). การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ภูษณิศ งามเมืองแก้ว. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เรณูมาศ ศรีสวัสดิ์. (2557). การบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- รุ่งนภา มาอุด .(2561). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุรเกียรติ งามเลิศ. (2557). บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2565). รายงานผลการปฏิบัติงาน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประจำปีการศึกษา 2565. กรุงเทพฯ : สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ